

Довідка
про результати моніторингового дослідження щодо врахування у
навчанні та вихованні індивідуально-типологічних особливостей
підлітків

Підлітковий вік – це самий важкий і складний з різного дитячого віку, який представляє собою період становлення особистості. Разом з тим це самий відповідальний період, оскільки тут складаються основи моральності, формуються соціальні установки, відношення до себе, до людей, до суспільства. Крім того в даному віці стабілізуються риси вдачі і основні форми міжособистісної поведінки. Тому для повноцінного розвитку учнів в процесі навчання важливо визначити їх індивідуальні відмінності. Організуючі навчальну роботу з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей учнів, педагог допомагає їм створити систему індивідуально-своєрідних прийомів і способів учбової діяльності, визначуваних комплексом природних особливостей людини.

Під час дистанційного навчання в умовах війни діти переживають надмірне психологічне навантаження. Для підлітків війна є особливим викликом, їм дуже складно, адже вони уже розуміють, що відбувається, але ще не мають достатньо життєвого досвіду, щоб ефективно боротися зі своїми емоціями. Також дистанційне навчання не може дати відчуття згуртованості, а для дітей і підлітків відчуття приналежності до групи є важливим. Тому підліткам необхідна постійна підтримка та допомога з боку вчителів, батьків та практичного психолога.

Відповідно до діючих нормативно-правових документів щодо організації моніторингових досліджень, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти схваленому рішенням педагогічної ради Охтирської ЗОШ I-III ступенів № 8 (протокол № 8 від 31.08.2021 року) і затвердженого наказом Охтирської ЗОШ I-III ступенів № 8 від 31.08.2021 року № 104-од, Порядку проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності в Охтирській загальноосвітній школі I-III ступенів № 8 Охтирської міської ради Сумської області, схваленого на засіданні педагогічної ради Охтирської ЗОШ I-III ступенів № 8 (протокол № 8 від 31.08.2021) та з метою вивчення індивідуально-типологічних особливостей підлітків протягом листопада-грудня 2022 року моніторинговою групою було здійснено дослідження щодо врахування у навчанні та вихованні індивідуально-типологічних особливостей учнів 8 класу.

Для організації, проведення, підведення підсумків моніторингу дослідження індивідуально-типологічних особливостей підлітків була створена робоча група:

голова моніторингової групи: Чергінець І.П. – заступник директора з навчально-виховної роботи;

члени моніторингової групи:

Косенко Л.М. – педагог соціальний, практичний психолог;

Захарченко М.С. – класний керівник 8 класу.

Основними завданнями моніторингу є: виявлення характеру і причин виникнення труднощів в навчанні; виявлення об'єктів, які виступають для школяра основними джерелами тривоги; визначення рівня міжособистісних стосунків між учнями; вивчення властивостей нервової системи, комунікативності та емоційного настрою учнів 8-го класу; розроблення рекомендацій та надання психологічної підтримки батькам, учителям щодо індивідуально-типологічних особливостей підлітків.

Для досягнення поставленої мети була розроблена програма дослідження, яка складається із:

- вивчення комунікативності учнів;
- дослідження властивостей нервової системи;
- визначення самооцінки психічних станів;
- визначення внутрішньо-групових взаємодій між учнями класу, а також визначення статусу й ролі кожного учня в класному колективі.

Загальна кількість респондентів склала 21 особу.

Із них: дівчат – 12, хлопчиків – 9.

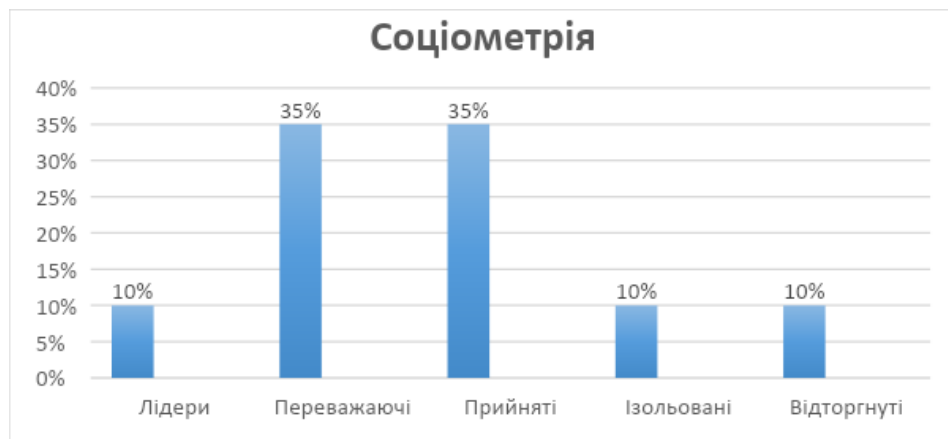
За результатами спостереження та бесідами з учасниками освітнього процесу виявлено, що майже всі учні проживають у благополучних сім'ях. В класі є учень, який позбавлений батьківського піклування та двоє учнів, які проживають в багатодітних сім'ях. Переважно батьки цікавляться успішністю дітей і виражають активне бажання приймати участь в житті класу і надають посильну допомогу в організації освітнього процесу. У більшості сімей хороші взаємовідносини: взаєморозуміння, повага. Батьки приділяють належну увагу вихованню дітей.

Більшість учнів у класі з відповідальністю ставляться до своїх учнівських обов'язків, готуються до уроків, намагаються регулярно виконувати домашні завдання, на уроках бути активними і уважними. У більшості випадків учні ставляться один до одного доброзичливо, навчаються співпраці і взаємопідтримці. Між учнями триває формування згуртованості: формуються ціннісно-орієнтаційні уподобання, почуття колективізму. При виникненні конфліктів, оснований на почутті суперництва, стараються вирішити проблему словом. Учні прагнуть до самостійності, до незалежності, до регулярного спілкування з однолітками. У класі наявні мікрогрупи серед дівчат, членів яких зв'язують спільність уподобань, поглядів, інтересів, дружба. Дружні, товариські стосунки в класі підтримують між собою хлопці.

З боку класного керівника постійно ведеться контроль за навчанням та дотриманням учнями правил поведінки. Під час зауважень дослухаються до класного керівника, відносяться з повагою.

У соціометричній структурі класного колективу (взяли участь 20 учнів) були отримані такі показники: лідерів 2 – 10% (учні, що мають найбільше число позитивних виборів), переважаючих 7 – 35% (учні, що мають позитивний психологічний статус), прийнятих 7 – 35% (учні, з деякою кількістю негативних виборів), ізольованих 2 – 10% (учні, з нульовим числом

виборів), відторгнуті 2 – 10% (учні, з найбільшою величиною негативних виборів).

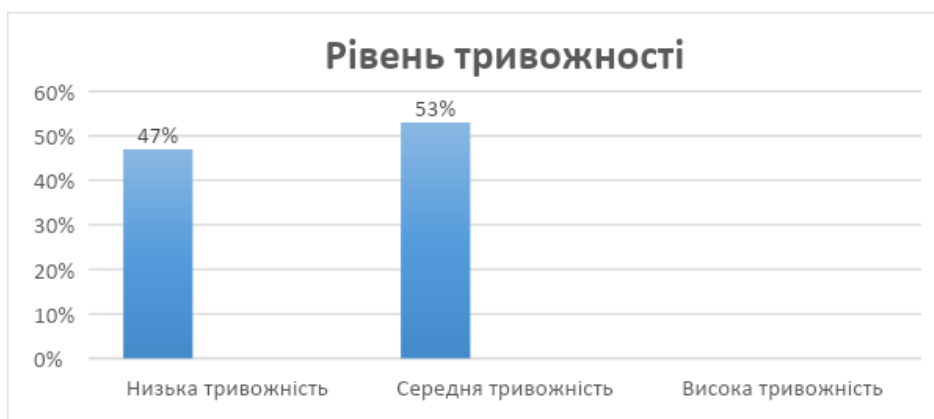
За результатами діагностування вивчення комунікативності учнів (взяли участь 20 учнів), були отримані такі результати: 4 (20%) учні-інтроверти, вони більше люблять самотність, ніж компанію, орієнтуються на свої власні почуття, свій внутрішній світ, стримані, можливо, трохи песимістичні; 13 (65%) учнів – амбіверти, для них характерні спокійні, доброзичливі стосунки з людьми, уміння спілкуватися, відповідальність за свої вчинки; 3 (15%) учні-екстраверти, яким характерний оптимізм, почуття гумору, невимушеність у спілкуванні як з добре знайомими, так і з незнайомими людьми. Може бути нестриманим, легковажно ставитися до своїх обов'язків.

За результатами визначення типу нервової системи учнів (брали участь 20 учнів), були отримані такі результати: 5 (25%) учнів мають сильний тип нервової системи; 12 (60%) учнів мають скоріше сильний ніж слабкий тип нервової системи; 2 (10%) учні мають скоріше слабкий, ніж сильний тип нервової системи; 1 (5%) учень має яскраво виражений слабкий тип нервової системи.

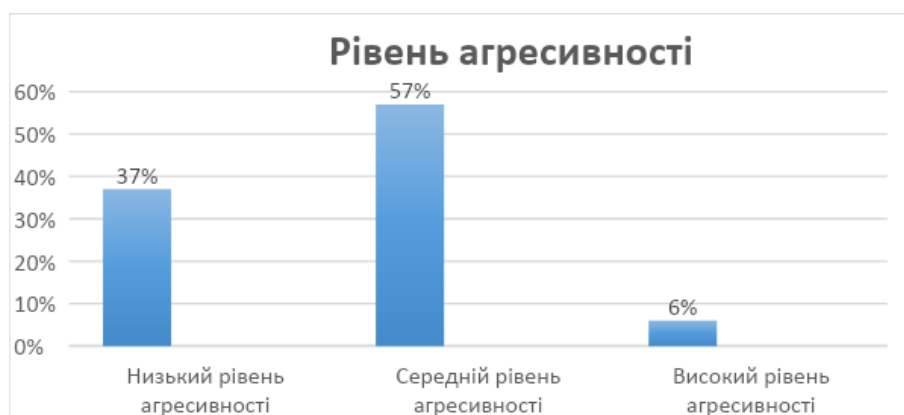
За результатами визначення самооцінки психічних станів школярів за методикою Г. Айзенка (взяли участь 19 учнів) було визначено, що низьку тривожність мають 9 (47%) учнів; середню, допустимого рівня 10 (53%) учнів; з високим рівнем тривожності учні відсутні.

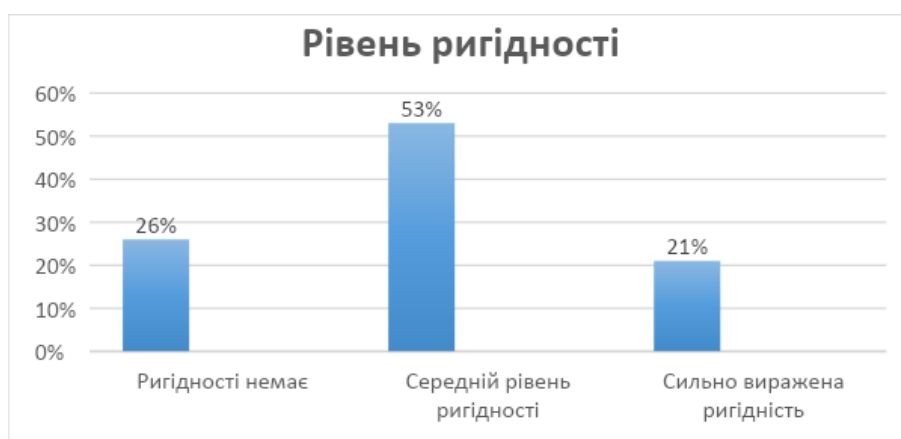
За результатами визначення психологічного стану зростаючого емоційно-вольового напруження, що виникає в конфліктній ситуації (фрустрації) виявлено високу самооцінку, стійкість до невдач, не мають боязні труднощів у 9 (47 %) учнів; середній рівень самооцінки у 9 (47%) учнів; низька самооцінка, уникання труднощів, боязнь невдач має 1 (6 %) учень.

За результатами вивчення рівня агресивності учнів виявлено, що в класі спокійні, стримані 7 (37%) учнів; середній рівень агресії у 11 (57%) учнів; агресивні, нестримані, мають труднощі в стосунках з людьми – 1 (6%) учень.

За результатами вивчення рівня ригідності (тенденція до збереження своїх стереотипів, способів мислення, нездатність змінити власну точку зору) учнів виявлено, що в класі ригідності немає у 5 (26%) учнів; середній рівень ригідності мають більшість учнів – 10 (53%); сильно виражена ригідність, протипоказані зміни в сім'ї у 4 (21%) учнів.

Таким чином, результат діагностики учнів 8-го класу показує, що індивідуально-типологічні особливості учнів залежать від їх індивідуальних рис та вікових особливостей. Загалом індивідуально-типологічні особливості підлітків відповідають нормам. Учні, які мають низькі показники за більшістю досліджуваних аспектів потребують індивідуального підходу з боку вчителів, батьків та практичного психолога.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Класному керівнику 8 класу:

1. Враховувати індивідуально-типологічні особливості підлітків.
2. Систематично вивчати і враховувати індивідуальні інтереси і потреби учнів. Актуалізувати ті потреби й інтереси, які відповідають стимулам, що наявні у розпорядженні педагога.

3. При роботі з дітьми враховувати індивідуальні та вікові особливості дітей.

4. Звернути особливу увагу на ізолюваних дітей. Піднімати їх соціальний статус: давати їм доручення, в яких «ізолювана» дитина могла б виявити всі найкращі риси своєї особистості, свої здібності, знання тощо.

5. Стимулювати і схвалювати будь-які досягнення, найменший успіх, позитивно оцінювати це при інших членах колективу; створювати ситуації «успіху».

6. Давати учням доручення зі зміною ролей, щоб кожен учень зміг побути і в ролі учителя, помічника вчителя, і в ролі директора чи керівника групи.

7. Залучати до позакласної діяльності, до участі у виховних заходах аутсайдерів та ізолюваних, використовуючи потенціал «лідерів» та «переважаючих».

8. Акцентувати увагу на успіхах кожного учня, вчити радіти успіхам іншого.

9. Навчати культурі поведінки у колективі.

Учителям-предметникам:

1. Враховувати індивідуально-типологічні особливості підлітків.

2. Продовжувати розвиток та формування ключових компетентностей учнів.

3. Розвивати навички самоконтролю, вміння оцінювати свою роботу й роботу класу.

4. Використовувати різні методики роботи в групах, парах, індивідуально.

Практичному психологу та педагогу соціальному:

1. Ознайомити вчителів та батьків з результатами діагностичного вивчення учнів 8 класу.

2. Провести поглиблене вивчення учнів, які за результатами групового дослідження показали низькі показники.

3. Проводити з учнями розвивальні заняття, спрямовані на розвиток комунікабельності, підвищення самооцінки, згуртованість класного колективу.

4. Проводити індивідуальні консультації з учнями щодо результатів обстеження.

Батькам:

1. Контролювати успішність, відвідування уроків, цікавитись справами дитини, ставитись до неї як до дорослої особистості, виховувати відповідальність за свої вчинки.

2. Демонструвати гідний приклад – підліток несвідомо переймає модель поведінки батьків, їх звички та уподобання.

3. Не порівнювати власну дитину із дітьми знайомих, друзів, родичів, тощо.

4.Цікавитись шкільними справами, обговорювати складні ситуації, разом шукати вихід із конфліктів.

5.Підтримувати успіхи дитини, підкреслювати досягнення.

6.Звертатися за порадою і консультацією до вчителя або шкільного психолога за потреби.

7.За можливості залучати підлітків до гуртків, спортивних секцій, центрів юнацької творчості, мовних клубів тощо.